

10. JUNI 2014. BROJ 355

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

EVROPI PRETE PREZAGUŠENJA U MREŽAMA PLAĆAM DA KUPIŠ

HELLA!

LONDON - Još dramatičnije upozorenje objavljuje 2. juna lobistička grupacija EU gasne privrede Cedigaz. Konstatuje da bi pad potrošnje prirodnog gasa, izazvan konkurencijom jeftinog američkog uglja i rastom OIE, mogao izazvati zatvaranje bezmalo 30% evropskih proizvodnih termoenergetskih kapaciteta u naredne dve godine. To stvara "ozbiljnu" pretnju snabdevanju Evrope električnom energijom, konstatuje Cedigaz i apeluje na novo dizajniranje ovoga tržišta eneraiie. **AFP**

PARIZ - "Evropa je suočena sa rizikom da ostane bez svetla. Ovo nije šala", rekao je šef ekonomskog sektora IEA Fatih Birol. Agencija upozorava da EU može da izgubi kontrolu nad energetsom bezbednošću ako ne učini radikalni zaokret u svojim "haotičnim" politikama u tom sektoru. Birol kaže da će EU u narednoj dekadi ostati bez četvrtine proizvodnje električne energije sa zatvaranjem starih elektrana ukupnog kapaciteta 150 gigavata.

PARIZ - Evropi su potrebne investicije u elektroprivredu od preko dva biliona dolara do 2035., kao i 100 gigavati novih termoenergetskih kapaciteta do 2025. godine, stoji u Pregledu energetske investicije u svetu (World Energy Investment Outlook), koji je Međunarodna agencija za energiju (IEA) objavila 3. juna. Jedan GW odgovara potrebama energije za dva miliona evropskih domaćinstava, piše Bloomberg.

Osim toga, deformisana politika određivanja cena energije dovela je energetske kompanije do situacije da nisu u stanju da finansiraju nove projekte. Veleprodajne cene električne energije su 20% ispod potreba proste reprodukcije", konstatovao je Birol. IEA konstatuje da je zauvek prošlo vreme jeftine energije, jer su naftne i gasne kompanije ispraznile lako dostupne izvore. Kapitalni troškovi su se udvostručili u poslednjih deset godina. Više od 80%

investicija naftnih kompanija usmereno je u nadomešćivanje ispraznjenih polja. **The Telegraph**

BERLIN – Evropsko usmeravanje ka elektroenergetskom sistemu zasnovanom na obnovljivim izvorima otišlo je toliko daleko da će biti potrebni rezovi u proizvodnji u narednim mesecima kako bi se izbegla prezagušenost u mrežama. Mrežni operateri će verovatno morati da isključe solarne i vetro elektrane u vreme slabe potrošnje kako bi sprečili prezagušenja u 302.500 kilometara dugoj prenosnoj mreži u regionu, prognozirala je nedavno asosijacija ovog sektora elektroprivrede Entso-e. **Bloomberg** prenosi procenu Johannes-a Teysen-a (foto), izvršnog direktora nemačkog EON-a sa skupa Eurelectrica od 2. juna, da je „sistem postao preskup i traži pametne odgovore“. Petostruki rast proizvodnje iz

OIE u Evropi u protekloj dekadi oborio je cene električne energije na devetogodišnji minimum i smanjio tržišnu vrednost kompanija u tom sektoru u Evropi za ukupno 400 milijardi dolara. „U nekim državama članicama išli smo prebrzo“, priznao je 3. juna evropski komesar za energiju Guenther Oettinger i dodao da

je regionu potrebna bolja infrastruktura da bi integrisao nove količine proizvedene električne energije. Prema proceni Evropske komisije, za dogradnju prenosne elektroenergetske i transportne gasne mreže do 2020. će biti potrebne investicije od 200 milijardi evra. Istovremeno, osam zemalja EU, od Nemačke do Bugarske, biće prinuđene da u periodima niske potrošnje zatvaraju proizvodne kapacitete, ako ne obezbede izvoz, procenjuje u Pregledu za leto 2014. Entso-e. Prema ovom udruženju

41. evropskog sistem operatera, najvećim rizicima biće izložene mreže u Bugarskoj, Španiji i Rumuniji gde

su kapaciteti prenosa ka susednim zemljama ispod potreba. Poseban problem predstavlja nemogućnost predviđanja situacije u potrošnji navodi **Bloomberg** i to ilustruje na primeru Nemačke gde je 2. juna potrošnja u Berlinu oscilirala između 78 gigavata u 11:30 i 40 GW u 14:30, što je razlika ravna kapacitetima 25 reaktora nuklearnih elektrana. Stručnjaci ukazuju da je kod termo i nuklearnih elektrana isplativije proizvoditi u prazno, nego isključivati kapacitete, makar to donosilo negativne cene, što drugim rečima znači da proizvođač plaća korisnicima da preuzimaju njegovu električnu energiju. U prvih pet meseci 2014.

registrovano je 55 sati „negativnih cena“ u unutardnevnoj i trgovini za dan unapred na tržištima Nemačke i Austrije, u poređenju sa 27 sati godinu dana ranije, pokazuju podaci berze Epex. Proizvodnja iz nemačkih solarnih kapaciteta odskočila je 83% u prva tri meseca, dok su vetroelektrane na kopnu imale rast od 21%, a na moru od 34%, navode iz Nemačkog udruženja energetske i vodoprivrede

(BDEW). Problem se svodi na zaključak da EU mora da „stavi pod kontrolu“ proizvodnju iz OIE, konstatuje čelnik Electricite de France Henri Proglio. „Što više obnovljivih dodajete sistemu, za toliko se uvećavaju troškovi na ime subvencionisanih otkupnih cena i obrnuto“, rekao je on na konferenciji Eurelectrica. Vlade EU su 2012. subvencionisale zelene energetske projekte sa 57 milijardi dolara, što je više od polovine od 101 milijarde isplaćene iste godine za te svrhe ukupno u svetu, pokazuju podaci Međunarodne agencije za energiju (IEA). Investicije u nove OIE projekte u Evropi smanjene su prošle godine na 43 milijarde dolara, sa preko 80 mlrd. u 2012., navodi Bloomberg. Investiranje se, međutim, nastavilo uprkos tome što je potrošnja električne energije zabeležila vrhunac u 2008. i u ovoj godini će zabeležiti pad od 0,3%, procenjuje američka konsultantska firma IHS. Apsurdnost situacije ilustruje izvršni direktor švedskog Vattenfall-a Oeystein Loeseth: „Najpre plaćamo investitorima subvencije da bi gradili obnovljive izvore, a onda im plaćamo da prekinu proizvodnju kada nema potrošnje“.

BERLIN – Vlada u Berlinu će uskoro objaviti planove kako da održi u životu gubitnaške konvencionalne elektrane, saopštio je prošle srede jedan funkcioner ministarstva energije, komentarišući probleme u koje je taj sektor bacilo ulaganje EU, a posebno Nemačke u obnovljive izvore. Kako je rekao državni sekretar u Ministarstvu, Uwe Beckmeyer Vlada namerava da u okviru tzv. „mehanizama kapaciteta“ prikupi sredstva za plaćanje operaterima poput kompanija RWE AG i E.ON SE da drže otvorenim konvencionalne elektrane, od koji mnoge rade sa gubicima, prenosi **Reuters**.

BRISSEL – Evropski proizvođači termoelektrana na uglj dobice finansijsku pomoć za izvoz svoje opreme, ako bude usvojen predlog Evropske komisije, koji je u suprotnosti sa ekološkom politikom podsticanja bilo kakvog oblika subvencionisanja uglja, saznaje 4. juna portal EnergyMarketPrice.com uvidom u dokument koji je u cirkulaciji unutar EU. Uglj se smatra najvećim zagađivačem među fosilnim gorivima, jer emituje skoro dva puta više ugljendioksida nego prirodni gas, kada se koristi kao pogonsko gorivo za termoelektrane. Zbog toga EU eliminiše podsticaje za domaće elektrane na uglj do 2018., u skladu sa svojim klimatskim ciljevima.

KIJEV - Ukrajinska vlada je usvojila u sredu odluku o osnivanju posebnog preduzeća za transport prirodnog gasa, kako bi ispunila obaveze iz energetske regulative EU i eventualno ojačala profitabilnost u tom sektoru, objavio je ukrajinski ministar energetike Jurij Prodan i najavio da će se takođe osnovati i firma za skladištenje gasa. To će biti državna preduzeća, a prvo će da radi kao nezavisni operator gasnog transportnog sistema prema propisima Evropske unije. Odluka vlade sprovedeće se pošto je odobri Vrhovna skupština. **Reuters**

NJUJORK - Časopis **Time** konstatuje 5. juna da zaključci iz Deklaracije Samita G7 nisu doneli ništa novo u formulaciji da je „neprihvatljivo“ korišćenje energije kao sredstva političkom pritiska. Istu formulaciju,

doduše sa prefiksom „potpuno“ neprihvatljivo, upotrebio je pre četiri godine predsednik Evropske komisije Hose Manuel Baroso, komentarišući situaciju nastalu izbijanjem rusko-ukrajinske gasne krize u zimu 2009., podseća časopis. U komentaru se konstatuje da ciljevi smanjenja energetske zavisnosti Evrope traže godine, ako ne decenije da se ostvare. „U međuvremenu će izbledeti osećaj hitnosti problema koji se pojavio sa ukrajinskom krizom, kao što je bilo sa onima iz 2009. i 2006., pa će Evropljanima možda i dalje biti neprihvatljiva gasna zavisnost od Rusije, ali će oslobođanje od te navike verovatno ostati nedostižan cilj“, zaključuje Time.

BRISEL, SOFIJA - Bugarska je suspendovala poslove na gradnji gasovoda Južni tok posle pokretanja prekršajne procedure Evropske komisije (EK) protiv ove zemlje, izjavio je u nedelju 8. juna bugarski premijer Plamen Oresharrski posle sastanka sa američkim senatorima. "Dobili smo zahtev iz EK, posle

Bulgaria halts work on gas pipeline after US talks

čega sam naredio da se zaustave radovi. Dalji potezi biće poznati posle dodatnih razgovora sa Briselom", dodao je on. Pre toga je iz EK razhašnjeno da ovo izvršno telo EU ne planira kratkoročne praktične mere da blokira gradnju Južnog toka. Kako je u sredu, 4. juna rekao Antoine Colombani, portparol komesara za unutrašnje tržište, EK je formalno zatražila od Bugarske da pošalje informacije o tenderu za gradnju (koji je dobila ruska kompanija Strojtransgas) jer sumnja da su prekršeni propisi u vezi sa javnim ugovorima. Traženje informacija je i početak prekršajne procedure (infringement procedure) koja može rezultirati tužbom Evropskom sudu i kaznama. Bugarska ima rok od mesec dana da odgovori posle čega će EK odlučiti o daljim koracima. Predsednik EK Hose Manuel Baroso je u četvrtak upozorio da, osim Bugarske, više drugih zemalja može biti zahvaćeno postupkom za uvođenje sankcija zbog izgradnje Južnog toka, ako prekrše evropske propise. On je to rekao komentarišući na press konferenciji posle Samita Grupe 7, početak prekršajne procedure protiv Bugarske. Ambasador Ruske federacije u Briselu Vladimir Čižov izjavio je za ITAR-tass da „Evropska komisija nema dovoljno moći da odlozi gradnju gasovoda“, Da bi imala razloge za to, dodao je, mora se dokazati kršenje propisa na tenderu, konstatoivao je on. **Novinite, ITAR-TASS, BBC**

BRISSEL - Portal o standardima u zaštiti životne sredine SIPE-RTD Web Portal trebalo bi da počne da radi za nekoliko meseci. Portal sadrži 190 politika, 950 standarda i oko 600 projekata i rezultata istraživanja koje finansira EU. Cilj portala je da promoviše i uveća korišćenje rezultata istraživanja kako bi se poštovali standardi u vezi sa vazduhom, vodom, zemljom i otpadom. *Eubusines*

BRISSEL - Emisije CO2 u Evropskoj uniji smanjenje su 2012. godine više nego što su bile procene, pokazuju podaci Evropske agencije za prirodnu okolinu (EEA) objavljeni 3. juna. Do kraja 2012. EU je smanjila emisije gasova staklene bašte više od 19% u poređenju sa 1990, a prethodna procena je baratala sa 18%. Smanjenje je najviše posledica manjih emisija u transportu i industriji, i sve većeg udela OIE. Sa ovim procentom EU je skoro ostvarila zacrtani cilj od 20 odsto smanjenja osam godina pre roka, odnosno 2020. U isto vreme ekonomski rast je bio 45%, što, kako navode u EEA, govori da smanjenje emisija i privredni razvoj nisu u suprotnosti. *Eubusiness*

POSLOVI

PARIZ - Plan francuskog predsednika Francois Hollande-a da smanji udeo nuklearki u elektroenergetskom proizvodnom miksu ove zemlje sa 75%, na 50% do 2025. nije izvodljiv, osim da se čitav sistem ove zemlje ne dovede u probleme. Realnije je pomeriti taj cilj za 2050., rekao je 5. juna čelnik francuske nuklearne

Francois Hollande i Segolene Royal na jednom partijskom skupu

agencije (CEA). Ovaj cilj je jedno od predizbornih obećanja Hollande-a i deo je zakona o energetskej tranziciji, koji ovih dana parlamentu u Parizu treba da predstavi ministarka energije Segolene Royal. Direktor CEA Bernard Bigot odgovorio je agenciji *Reuters* da ne vidi na koji način bi Francuska mogla do 2025. da

nadomesti zatvorene nuklearne kapacitete obnovljivim izvorima energije. On je istovremeno podržao stav izvršnog direktora francuske državne elektroenergetske kompanije Henri-ja Proglio-a da Francuska, sa rastom potrošnje struje i proiivzdnjom iz OIE, ne treba da smanjuje nuklearne kapacitete, već da počne da razmišlja o obnavljanju njenih 58 nuklearnih reaktora. "Čak i ako 2050. svedemo udeo nuklearki u energetskeom miksu na 50% ... opet će nam biti potrebno barem 35 nuklearnih reaktora", kaže Bigot.

PRAG - Češka vlada će sačuvati kontrolu nad naftovodima i neće razmatrati ponudu poljske naftne firme PKN Orlen da preuzme vlasništvo nad naftovodima, objavilo je češko Ministarstvo industrije i trgovine. U saopštenju stoji da su se dve strane saglasile da osnuju radnu grupu koja bi razmotrila mogućnosti za budući razvoj čeških rafinerija. PKN Orlen je vlasnik najveće češke naftne kompanije Unipetrol, koja ima većinski udeo u rafineriji Česká rafinérská. U aprilu Orlen je poslao ponudu da se Unipetrol i Česká rafinérská spoje s državnim firmama koje upravljaju naftovodima. *Reuters*

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

BRISSEL - Evropski komitet za ekonomska i socijalna pitanja (EESC) zatražio je da se, osim opšteg EU cilja od 27% povećanja udela OIE, uspostave i pojedinačni ciljevi za zemlje članice za 2030, jer se situacija razlikuje od države do države. Na sednici posvećenoj EU energetske i klimatske politici, u prisustvu komesara za energiju Oettingera, podržan je (pored ostalog) i predlog formiranja Evropske energetske zajednice, radi koordiniranja „istinski evropske“ energetske politike. Ostali stavovi EESC-a, preneti na portalu Komiteta eesc.europa.eu, su da je za uspeh energetske i klimatske politike EU potrebna:

- Solidarnost između zemalja članica
- Uključenje sicilnog sektora društva u Evropski energetske dijalogue
- Energetske efikasnost, ojačan Sistem trgovine emisijama CO2 i novi energetske izvori
- Objedinjavanje u jedan evropske instrumente mere rešenja gradske zagušenosti u saobraćaju
- Određivanje ambicioznog globalnog klimatskog sporazuma uz liderstvo EU.

ATINA - Evropska Energetska zajednica (EZ) pozvala je elektroenergetske sistem operatere iz Bugarske, Makedonije i Srbije da do 1. jula ove godine utvrde konkretne planove i kalendare učešća u Kancelariji za koordiniranu aukciju Jugoistočne Europe (SEE CAO). Na Forumu za električnu energiju EZ, održanom 2-3. juna u Atini, konstatovano je da operateri iz te tri države članice nisu do sada učestvovali u radu CAO,

zajedničke kompanije, formirane sredinom 2012, radi organizovanja koordinirane aukcije za zakup dalekovodnih kapaciteta za prekograničan prenos električne energije. Istovremeno je pozdravljena najava CAO da će početi aukcije za zakup mesečnih prenosnih kapaciteta u oktobru, a godišnjih od novembra ove godine. Na Forumu su, takođe, identifikovana dva glavna problema na putu stvaranja efikasnijeg lokalnog i regionalnog tržišta električne energije: da se ne gubi veza sa razvojem u ovom sektoru EU i da se u skladu sa tim reformiraju institucije i procedure EZ. Zemljama članicama EZ će uskoro biti s tim u vezi upućeni predlozi konkretnih mera. Atinski Forum pri tom ukazuje na potrebu reforme nekonkurentnih tržišnih struktura, neodložno ukidanje regulacije veleprodajnih cena električne energije, kao i fazno oslobađanje maloprodajnih cena. Vezano za pitanje berzi električne energije, Forum predlaže da se u regionu formira jedna, ili dve berze. energy.community.org

PODGORICA - Hrvatsko Ministarstvo privrede stavilo je do znanja zvaničnoj Podgorici da predložena trasa za realizaciju projekta povezivanja Crne Gore i Italije podmorskim električnim kablom neće biti odobrena, jer on prolazi kroz hrvatski deo Jadrana na kome će biti obavljena istraživanja nafte i gasa. Iz hrvatskog Ministarstva su, kako 7. juna prenosi portal Cdm.me, poručili da su više puta predložili predstavnicima italijanske kompanije Terna da trasa polaganja podmorskog kabla može ići obodom prostora "Južni Jadran" na kome će se vršiti istraživanja ugljovodonika, i da u tom slučaju odobrenje Hrvatske nije potrebno.

BUKUREŠT – Rumunski parlament usvojiće zakon o energetskej efikasnosti u skladu sa evropskom direktivom u ovoj oblasti, rekao je predsednik skupštinskog komiteta za industriju Julijan Janku. On je najavio i formiranje posebnog regulatornog tela za oblast energetske efikasnosti, poput energetske regulatorne komisije ANRE. Taj budući regulator će imati i nadležnosti u oblasti ubiranja tarifa vezanih za energetske efikasnost, dodao je Janku. Prema njegovim rečima, Rumunija mora da pronađe načine smanjenja potrošnje energije, da utvrdio gde i u kojim sektorima i po koju cenu je to moguće. Novi zakon predvideće smanjenje potrošnje od jedan odsto kod finalnog potrošača u sektoru domaćinstava, dok će za industriju to biti određivano po sektorima in uz podsticajne popuste velikim potrošačima za ostvarene štednje u energiji. **Business review Romania**

ATINA - Grčka državna gasna kompanija DEPA predložila je alžitskom državnom gasnom kolosu Sonatrach smanjivanje isporuka i cene alžirskog LNG-a za Grčku (sa trenutno 750 miliona m3 godišnje – cena gasa nije saopštena), na račun širenja poslovanja alžirske državne kompanije, preko Grčke, u

Bugarsku i Rumuniju. Predlog je da se povećaju isporuke alžirskog gasa za Bugarsku, na 5 mlrd. m3 godišnje do 2020. Za to bi bilo potrebno izgraditi nove kapacitete za prijem i distribuciju LNG-a. **ANSA.**

ATINA - Grčka će plaćati ruski gas 396\$/1.000m3, rekao je 5. juna za **Itar-Tass** Georgios Čelikidis, čelnik Prometheus Gasa, grčko-ruskog zajedničkog gasnog ulaganja. Kazao je da je ovaj „dobar ugovor“ potpisan sa Gaspromom u okviru međuvladinog ugovora o snabdevanju gasa do 2016, prenosi **Greek Reporter.**